

„Не отговаря на изискванията за сигурност“: ВСС установи още преди година, че системата за е-гласуване е негодна

Според разработчика е необходимо основно преработване, за да се спазят правилата на Съвета на Европа за тайната на вота

По повод предлаганите [промени в Закона за съдебната власт](#) в Народното събрание беше внесена [подписка](#), подписана, според вносителите от 744 съдии, в която се отправя искане за електронно гласуване за избиране на професионалната квота на Висшия съдебен съвет (ВСС) чрез [сегашната система](#), въпреки че тя е обявена за неизползваема и от съвета, и от разработчика ѝ.

Информационната система за електронен избор на членове на ВСС от квотата на съдебната власт беше осветена като уязвима от експертиза по делото, водено пред смесен състав на съдии от Върховния касационен съд и Върховния административен съд срещу резултатите от проведените на 25 и 26 юни 2022 г. избори за членове на квотата на съдиите във ВСС. Съгласно изготвената по това дело експертиза, при изследването на системата са установени редица аномалии, сред които: липсата на гаранции за опазване на тайната на вота, тъй като, макар и в различни модули, системата съхранява данни за гласуващия, сред които неговия код и IP адрес, които позволяват проследяване на подадения вот; съсредоточаването на администраторските права в едно лице; изтичане на договора за поддръжка на системата; липса на надлежно одитиране; несъответствие с препоръките на Съвета на Европа и ЕС за системи за електронно гласуване. Същата експертиза установи и факта на подадени повече от 200 заявки за гласуване от IP адрес на сградата на Върховния административен съд през дни, в които, според [справка на Министерството на правосъдието](#) е регистрирано, че само 28 съдии са се намирали в съда.

Подписалите се в подписката до Народното събрание съдии настояват гласуването за членове на ВСС да е смесено: с хартиена бюлетина и електронно дистанционно гласуване. В текста им не се обсъждат недостатъците на сегашната система, единствено се казва, че „Висшият съдебен съвет следваше да предприеме съответните действия по изграждането на нова система за дистанционно електронно гласуване или с потвърждаване с ПИН (получаване със SMS на динамична парола, валидна за кратко време) — т.нар. система OTP или (най-добре) с двуфакторна автентикация за потвърждаване на избора чрез два елемента - система 2FA (като при банкиране - Директива PSD2/2018 на ЕС)“.

Съюзът на съдиите припомня накратко фактите, които сочат, че изграждане на нова система за електронно дистанционно гласуване на предстоящите избори на членове на професионалните квоти във ВСС е

невъзможно, а същевременно е изключено тези избори да се проведат и с използваната досега информационна система:

1. На 13 март 2025 г. Пленумът на Висшия съдебен съвет обсъди процедурите, начините и способите за пряк избор на членове на съвета от съдиите, прокурорите и следователите.

В [протокола от заседанието](#) е записано, че комисията за информационни технологии докладва, че **съществуващата система е неизползваема.**

„Всичко това беше обсъдено на Комисия „Професионална квалификация и информационни технологии“, като на това заседание беше разгледано и становището на дирекция „Информационни технологии и съдебна статистика“ към администрацията на Висшия съдебен съвет, което основно се свежда до общия извод, че разработената през 2017 г. система за избор на членове на ВСС вече не отговаря на актуалните изисквания за такива информационни системи, включително и за информационната сигурност“, докладва Калина Чапкънова от ВСС, председател на комисията.

Предложени са 3 варианта, като нито един от тях не предвижда използването на старата система, тъй като **самият разработчик „АБАТИ“ АД, отбелязва, че е „необходим цялостен редизайн и пренаписване на системата, особено в частта за подхода за автентикация на потребителите и отчитане на вота, както и съхраняването му в базата данни, като бъдат използвани криптографски методи за криптиране, хеширане и други, така че да се отговори на изискванията на регламента“** (става дума за [Препоръка CM/Rec \(2017\)5](#) от 14 юни 2017 г. на Съвета на Европа относно стандартите за електронно гласуване). Разработчикът посочва индикативна цена на оферта през 2023 г. - около 800 000 лв. без ДДС, като срокът за изработването на редизайна е 9 месеца.

На 13 март 2025 г. Комисията по информационните технологии на ВСС предлага 3 варианта:

- разработка на изцяло нова софтуерна система с отстранени недостатъци от предходната, като за целта е необходимо първо да бъде изготвена обстойна техническа спецификация
- използване на готова разработена система, различна от внедрената във ВСС
- гласуване само с хартиена бюлетина.

В момента от трите е възможен само последният вариант.

2. В разширената съдебно-техническа експертиза по дело №20/2022 г., по което група съдии оспорват избора, проведен през юни 2022 г., **въпросната система е оценена като уязвима и даваща**

възможност за разкриване на тайната на вота. Проучването на вещите лица установява, че на проведените избори за представители на съдийската колегия има „многократно гласуване от един и същи IP адрес, има IP адреси от които се е гласувало дори десетки пъти; последователно е гласувано с талони на различни гласоподаватели“. Посочените в заключението операционни системи, инсталирани в използваните от системата виртуалните машини – Microsoft Windows Server 2008/2008 R2 и Microsoft .NET Framework 4. 5., са с изтекла към настоящия момент поддръжка.

3. В свои становища организацията Европейски магистрати за демокрация и свобода ([МЕДЕЛ](#)) и [Европейската асоциация на съдиите](#) изразиха безпокойство и настоятелно призоваха българските власти да проведат **безпристрастно и задълбочено разследване на недостатъците на настоящата система** и всички нередности при гласуването с нея. Те подчертаха, че остават сериозни съмнения относно провеждането на избора през 2022 г.
4. [Допитване, проведено от ВСС сред Общите събрания на съдилищата](#) преди година, показва, че част от тях настояват за усъвършенстване на действащата система – възможност, която обаче е отречена от нейния разработчик, доколкото от него е изразена позиция, че е необходим цялостен „редизайн и пренаписване“ на системата. ВСС не предприе действия за внедряване на нова система за електронно дистанционно гласуване, а както е посочено и в подписката, инициирана от председателя на РС Бургас, и в преди това изразявана позиция в хода на посоченото допитване от Съюза на съдиите в България, създаването и въвеждането в експлоатация на изцяло нова система предполага значителен период от време. Изразените в рамките на допитването становища, че няма нужда от промяна на системата не съответстват както на становището на разработчика, така и на установената в хода на обсъжданията на Пленума ВСС практическа неизползваемост на същата система, поради изтеклите срокове за нейна поддръжка. **При условията на необходимост да не бъде забавян изборът на нов състав на Висшия съдебен съвет, при изтеклия преди повече от три години мандат на изборните му членове, единствено възможен начин за гласуване се явява изборът с хартиени бюлетини.**